

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ VÀ QUẢN TRỊ KINH DOANH

NGÔ THỊ THÚY

**VAI TRÒ CỦA PHỤ NỮ DÂN TỘC H'MÔNG
TRONG PHÁT TRIỂN KINH TẾ HỘ GIA ĐÌNH TRÊN
ĐỊA BÀN HUYỆN ĐỒNG HỖ, TỈNH THÁI NGUYÊN**

LUẬN VĂN THẠC SĨ THEO ĐỊNH HƯỚNG ỨNG DỤNG
Chuyên ngành: QUẢN LÝ KINH TẾ

THÁI NGUYÊN - 2017

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ VÀ QUẢN TRỊ KINH DOANH

NGÔ THỊ THÚY

**VAI TRÒ CỦA PHỤ NỮ DÂN TỘC H'MÔNG
TRONG PHÁT TRIỂN KINH TẾ HỘ GIA ĐÌNH TRÊN
ĐỊA BÀN HUYỆN ĐỒNG HỖ, TỈNH THÁI NGUYÊN**

Chuyên ngành: QUẢN LÝ KINH TẾ

Mã số: 60.34.04.10

LUẬN VĂN THẠC SĨ THEO ĐỊNH HƯỚNG ỨNG DỤNG

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS. Lê Trung Thành

THÁI NGUYÊN - 2017

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan luận văn này là công trình nghiên cứu của riêng tôi, chưa công bố tại bất cứ nơi nào. Mọi số liệu sử dụng trong luận văn này là những thông tin xác thực.

Tôi xin chịu mọi trách nhiệm về lời cam đoan của mình.

Thái Nguyên, ngày tháng năm 2017

Tác giả luận văn

Ngô Thị Thúy

LỜI CẢM ƠN

Để hoàn thành luận văn này tôi xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới:

Đảng ủy, Ban giám hiệu Trường Đại học Kinh tế và Quản trị kinh doanh, Phòng Đào tạo đã tạo điều kiện tốt cho tôi trong suốt thời gian học tập tại đây.

Tôi xin trân trọng cảm ơn Huyện ủy, UBND huyện, Chi cục Thống kê, Phòng Lao động Thương binh & Xã hội, Phòng Nông nghiệp huyện Đồng Hỷ..., đặc biệt là lãnh đạo các xã Văn Lãng, Tân Long và Quang Sơn của huyện Đồng Hỷ trong thời gian qua đã quan tâm, tạo điều kiện, cung cấp số liệu giúp tôi hoàn thành luận văn.

Tôi xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới: PGS.TS. Lê Trung Thành, người thầy hướng dẫn đã giúp tôi giúp cho đề tài của tôi có ý nghĩa thực tiễn và khả thi.

Cảm ơn gia đình, bạn bè và đồng nghiệp những người đã luôn ở bên tôi động viên, chia sẻ và giúp đỡ tôi.

Tôi xin chân thành cảm ơn!

Thái Nguyên, ngày tháng năm 2017

Tác giả luận văn

Ngô Thị Thúy

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC	iii
DANH MỤC CÁC KÝ HIỆU CHỮ VIẾT TẮT	vii
DANH MỤC CÁC BẢNG	viii
DANH MỤC SƠ ĐỒ, ĐỒ THỊ, BIỂU ĐỒ	x
MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của luận văn	1
2. Mục tiêu nghiên cứu.....	3
3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	3
4. Những đóng góp của luận văn	4
5. Bố cục của luận văn	4
Chương 1. CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN VỀ VAI TRÒ CỦA PHỤ NỮ TRONG PHÁT TRIỂN KINH TẾ HỘ GIA ĐÌNH	5
1.1. Hộ gia đình và kinh tế hộ gia đình	5
1.1.1. Phát triển và phát triển kinh tế	5
1.1.2. Khái niệm, đặc điểm hộ gia đình, hộ nông dân và kinh tế hộ gia đình, hộ nông dân.....	5
1.2.1. Khái niệm giới tính và giới	8
1.2.2. Đặc điểm, nguồn gốc và sự khác biệt về giới và giới tính.....	9
1.2.3. Nhu cầu, lợi ích giới và bình đẳng giới.....	11
1.2.4. Vai trò của giới.....	11
1.3. Dân tộc và dân tộc thiểu số	12
1.3.1. Khái niệm, đặc trưng về dân tộc	12
1.3.2. Thành phần.....	13
1.3.3. Về địa bàn cư trú	13

1.4. Kinh tế hộ gia đình - Vai trò của người phụ nữ dân tộc thiểu số trong quản lý và phát triển kinh tế hộ gia đình vùng dân tộc miền núi tại Việt Nam	14
1.4.1. Vài nét khái quát về phát triển kinh tế hộ gia đình ở nước ta.....	14
1.4.2. Vị trí của lao động nữ trong gia đình và xã hội	16
1.4.3. Vai trò người phụ nữ dân tộc thiểu số trong phát triển kinh tế hộ gia đình.....	18
1.5. Nội dung vai trò của phụ nữ dân tộc trong phát triển kinh tế hộ gia đình.....	21
1.5.1. Vai trò của phụ nữ trong quản lý và điều hành sản xuất	21
1.5.2. Vai trò của phụ nữ trong sản xuất tạo ra thu nhập cho gia đình	22
1.5.3. Vai trò của phụ nữ trong tiếp cận và kiểm soát các nguồn lực phát triển	23
1.5.4. Vai trò của phụ nữ trong việc ra quyết định	24
1.5.5. Vai trò trong tham gia công tác xã hội	24
1.5.6. Vai trò của phụ nữ trong gia đình.....	24
1.6. Các hoạt động nhằm nâng cao vai trò của phụ nữ dân tộc thiểu số trong phát triển kinh tế hộ gia đình tại Việt Nam	27
1.6.1. Xây dựng các phong trào phụ nữ giúp nhau phát triển kinh tế, xóa đói giảm nghèo	28
1.6.2. Tăng cường các biện pháp giúp đỡ phụ nữ đói nghèo.....	28
1.6.3. Tập trung huấn luyện cán bộ Hội về kiến thức và kỹ năng cần thiết để hỗ trợ phụ nữ phát triển kinh tế.....	29
1.6.4. Khai thác và sử dụng có hiệu quả các nguồn vốn.....	29
1.6.5. Đẩy mạnh các hoạt động chuyên giao khoa học kỹ thuật cho phụ nữ.....	30
1.7. Các yếu tố ảnh hưởng đến vai trò của phụ nữ dân tộc H'mông trong phát triển kinh tế hộ gia đình tại Việt Nam.....	30

1.8. Bài học kinh nghiệm rút ra trong việc nâng cao vai trò của phụ nữ dân tộc H'mông trong phát triển kinh tế hộ gia đình tại tỉnh Thái Nguyên ...	33
1.8.1. Một số điển hình về vai trò của phụ nữ dân tộc H'mông trong phát triển kinh tế hộ gia đình ở Việt Nam.....	33
1.8.2. Bài học kinh nghiệm rút ra trong việc nâng cao vai trò của phụ nữ dân tộc H'mông trong phát triển kinh tế hộ gia đình tại tỉnh Thái Nguyên ...	38
Chương 2. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	40
2.1. Các câu hỏi đặt ra mà đề tài cần giải quyết.....	40
2.2. Phương pháp tiếp cận nghiên cứu	40
2.3. Phương pháp nghiên cứu:	40
2.3.1. Chọn điểm nghiên cứu	40
2.3.2. Phương pháp thu thập số liệu.....	42
2.3.3. Phương pháp tổng hợp	46
2.3.4. Phương pháp phân tích.....	46
2.4. Hệ thống hóa các chỉ tiêu nghiên cứu.....	47
2.4.1. Nhóm các chỉ tiêu chung.....	47
2.4.2. Nhóm các chỉ tiêu về kinh tế.....	47
2.4.3. Nhóm các chỉ tiêu về xã hội.....	48
2.4.4. Nhóm chỉ tiêu về vai trò ra quyết định của người phụ nữ trong gia đình.....	48
Chương 3. THỰC TRẠNG VAI TRÒ CỦA PHỤ NỮ DÂN TỘC H'MÔNG TRONG PHÁT TRIỂN KINH TẾ HỘ GIA ĐÌNH TRÊN ĐỊA BÀN HUYỆN ĐỒNG HỖ, TỈNH THÁI NGUYÊN	49
3.1. Đặc điểm địa bàn nghiên cứu.....	49
3.1.1. Điều kiện tự nhiên.....	49
3.1.2. Điều kiện kinh tế - xã hội.....	54
3.1.2.3. Cơ cấu hộ, cơ cấu nguồn thu nhập chính của các hộ ở khu vực nông thôn có sự chuyển biến tích cực.....	57

3.1.3. Nhận xét chung về điều kiện tự nhiên, kinh tế xã hội	60
3.1.4. Phát triển kinh tế của huyện.....	61
3.1.5. Khái quát về thực trạng vai trò của phụ nữ huyện Đồng Hỷ	62
3.1.6. Khái quát về thực trạng đồng bào dân tộc H'mông tại huyện Đồng Hỷ.....	65
3.2. Thực trạng vai trò của người phụ nữ dân tộc H'mông trong phát triển kinh tế hộ gia đình ở các hộ nghiên cứu.....	68
3.2.1. Các hoạt động nhằm nâng cao vai trò của phụ nữ dân tộc H'mông trong phát triển kinh tế hộ gia đình	68
3.2.2. Thực trạng vai trò của phụ nữ người H'mông trong phát triển kinh tế hộ của đối tượng nghiên cứu.....	71
3.3. Đánh giá chung vai trò của phụ nữ dân tộc H'mông trong phát triển kinh tế hộ gia đình theo giai đoạn phát triển tại địa bàn nghiên cứu	104
Chương 4. GIẢI PHÁP NÂNG CAO VAI TRÒ CỦA PHỤ NỮ DÂN TỘC H'MÔNG TRONG PHÁT TRIỂN KINH TẾ HỘ GIA ĐÌNH TRÊN ĐỊA BÀN HUYỆN ĐỒNG HỶ, TỈNH THÁI NGUYÊN.....	106
4.1. Quan điểm, định hướng, mục tiêu nâng cao vai trò của phụ nữ dân tộc H'mông trong phát triển kinh tế hộ gia đình trên địa bàn huyện Đồng Hỷ, tỉnh Thái Nguyên.....	106
4.2. Giải pháp nâng cao vai trò của phụ nữ dân tộc H'mông trong phát triển kinh tế hộ gia đình trên địa bàn huyện Đồng Hỷ, tỉnh Thái Nguyên ...	109
4.2.1. Nhóm giải pháp chung cơ chế chính sách nhằm tạo điều kiện thúc đẩy kinh tế gia đình phát triển ở vùng đồng bào dân tộc thiểu số	109
4.2.2. Nhóm giải pháp về chính sách xã hội nhằm hỗ trợ phụ nữ dân tộc H'mông nâng cao năng lực quản lý kinh tế hộ gia đình.	111
KẾT LUẬN	117
TÀI LIỆU THAM KHẢO	118

DANH MỤC CÁC KÝ HIỆU CHỮ VIẾT TẮT

CBCC	Cán bộ công chức
GCNQSĐĐ	Giấy chứng nhận quyền sử dụng đất
HĐND	Hội đồng nhân dân
HĐSXKD	Hoạt động sản xuất kinh doanh
HGD	Hộ gia đình
HLHPN	Hội Liên hiệp phụ nữ
LLLĐ	Lực lượng lao động
NCKH	Nghiên cứu khoa học
NHCS	Ngân hàng chính sách
PTKT	Phát triển kinh tế
QH	Quốc hội
UBND	Ủy ban nhân dân

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 1.1:	Công việc phụ nữ DTTS đảm nhận trong gia đình	25
Bảng 2.1:	Kết quả lựa chọn nhóm hộ điều tra	44
Bảng 3.1:	Tình hình sử dụng đất huyện Đồng Hỷ giai đoạn 2014-2016....	52
Bảng 3.2:	Tình hình dân số và lao động huyện Đồng Hỷ giai đoạn 2014-2016.....	55
Bảng 3.3:	Một số chỉ tiêu kinh tế - xã hội chủ yếu của huyện Đồng Hỷ giai đoạn 2014-2016.....	56
Bảng 3.4:	Số hộ nông thôn huyện Đồng Hỷ chia theo loại hộ và chia theo xã.....	59
Bảng 3.5:	Diện tích, năng suất, sản lượng một số cây trồng chính của huyện từ năm 2014-2016.....	61
Bảng 3.6:	Số lượng gia súc, gia cầm của Huyện từ năm 2014 đến 2016 ...	62
Bảng 3.7:	Thống kê số lao động nữ trong các nhóm tuổi giai đoạn 2014-2016.....	62
Bảng 3.8:	Số lượng phụ nữ tham gia các cấp ủy đảng, chính quyền năm 2016	64
Bảng 3.9:	Thông tin chung về đối tượng nghiên cứu	72
Bảng 3.10:	Đất đai sản xuất và tài sản của hộ	76
Bảng 3.11:	So sánh sự khác biệt về diện tích đất sản xuất giữa các vùng nghiên cứu	77
Bảng 3.12:	Vai trò của giới trong việc phân công lao động và điều hành hoạt động sản xuất của hộ	79
Bảng 3.13:	Vai trò của phụ nữ trong hoạt động trồng ngô	79
Bảng 3.14:	Vai trò của phụ nữ trong hoạt động trồng ngô	80
Bảng 3.15:	Sự khác biệt về số ngày công thực hiện các công việc trồng ngô ở các xã nghiên cứu.....	82